

toekomst

Zwolle

Cultureel Perspectief Zwolle 2040

Visie en ambities

Inhoudsopgave

Voorwoord en leeswijzer	4
Op hoofdlijnen	6
1. Cultureel Perspectief Zwolle 2040	8
1.1 Pijlers	8
1.2 Cirkels	8
1.2.1 De Cirkels in 2040	8
1.2.2 De Cirkels in 2021	9
1.2.3 Basisinfrastructuur Cirkels	10
1.3 Spots	10
1.3.1 De Spots in 2040	10
1.3.2 De Spots in 2021	11
1.3.3 Basisinfrastructuur Spots	11
1.4 Sterren	11
1.4.1 De Sterren in 2040	11
1.4.2 De Sterren in 2021	12
1.4.3 Basisinfrastructuur Sterren	12
2. De toekomst begint vandaag	13
2.1 Basis op orde: investeringen in de breedte	15
2.2 Basis op orde: drie specifieke aandachtsgebieden	15
2.2.1 Ruimte voor kunstenaars om te creëren en te presenteren	15
2.2.2 Structurele budgetten voor makers in de podiumkunsten	16
2.2.3 Talentontwikkeling	17
2.3 Doorkijk naar de volgende fase	18
3. Positionering	20
3.1 Rol gemeentelijke organisatie	20
3.2 Zwolle in relatie tot haar omgeving	20
Bronnen	23

Ellis Tolsma

Voorwoord

Het is al oneindig vaak geschreven en gezegd: 2020 was een extreem jaar. Zeker voor de culturele sector. Toen de uitbraak van Covid-19 in maart 2020 de sector op slot zette, hadden we niet kunnen vermoeden dat een jaar later de deuren van alle musea en theaters nog steeds gesloten zijn. Dat we nog steeds niet samen mogen zingen, muziek mogen maken en films voorlopig alleen thuis kunnen kijken. Samen met duizenden anderen in Park De Wezenlanden genieten van Zwols muzikaal talent lijkt iets uit een vorig leven. De crisis heeft ingrijpend duidelijk gemaakt wat we allemaal missen. Kunst en cultuur zijn van wezenlijk belang voor onze identiteit, zelfontplooiing en ons welzijn. Kunst inspireert en houdt ons een spiegel voor en werkt als aanjager van maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

Covid-19 zorgde ook voor vertraging in het proces om tot een nieuwe cultuurnota te komen. Het was ongepast om samen met de sector zo ver vooruit te kijken, terwijl de crisis juist om acute acties vroeg en nog steeds vraagt. Inmiddels zijn we ruim een jaar verder en is het urgent om de culturele en creatieve sector juist nu perspectief te bieden.

Daarom is dit Cultureel Perspectief opgesteld waarin we ver vooruitkijken en we de focus richten op 2040. En nu, vandaag, te beginnen met het vormgeven van deze toekomst. We kijken daarmee af van de reguliere beleidscyclus cultuur. De gevolgen van Covid-19 maken het noodzakelijk om in te kunnen spelen op ontwikkelingen op korte termijn, die we niet volledig kunnen overzien. Tegelijkertijd maken de hoge ambities ten aanzien van het verwerven van de positie van vierde economische regio in Nederland dat we lange termijn beleid nodig hebben. In plaats van een reguliere cultuurnota die een vierjarige beleidsperiode omvat, is gekozen voor een Cultureel Perspectief op 2040. We leggen de lat hoog ten aanzien van onze ambities en dat vraagt grote inspanningen en investeringen. Door het perspectief op 2040 te richten creëren we ruimte in tijd om stapsgewijs de hoge ambities waar te kunnen maken.

Maar voor dat we vooruitkijken naar 2040 blik ik graag ook even terug. Ik merk dat er in onze stad een fantastische culturele vibe is. De Zwolse culturele sector wil zich graag verder ontwikkelen en staat te popelen. De afgelopen jaren is veel bereikt om trots op te zijn. Zo is het huiskamerconcept van de Stadkamer zeer succesvol gebleken en in 2018 bekroond met de

landelijke titel 'Bibliotheek van het jaar'. Museum De Fundatie heeft landelijke erkenning gekregen en is opgenomen in de Culturele Basisinfrastructuur van het rijk. Via de subsidieregeling Cultuur & Kwaliteit zijn sinds de oprichting in 2017 71 projecten ondersteund. Als opvolger van het Stedelijk Museum Zwolle is Stichting Allemaal Zwolle opgericht. In 2022 opent zij het nieuwe stadsmuseum ANNO. Er is een nieuw protocol voor kunst in de openbare ruimte vastgesteld en een nieuwe

adviseurspool aangesteld. Het in 2019 (met rijks-geld) opgerichte Hybride Productiehuis heeft inmiddels al 300 jonge talenten ondersteund. Atelierruimten aan de Rieteweg zijn in 2018 geopend, de markt heeft 100 extra atelierruimten gerealiseerd. Vele fantastische voorstellingen zijn geproduceerd en opgevoerd, zoals het megaspektakel de Wilde Deerne en de uitvoering ter ere van 100 jaar Willemsvaart.

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat cultuur een belangrijke rol speelt in de economische groei. De creatieve industrie is door het rijk uitgeroepen tot één van de negen topsectoren. Het is één van de snelst groeiende sectoren van Nederland. Typerend voor deze sector is het grote aantal bedrijven en het hoge percentage kenniswerkers. Daarnaast is de culturele sector sterk verbonden met andere domeinen zoals welzijn, onderwijs en gezondheidszorg. Die verbondenheid laten we zien door in dit perspectief drie pijlers te onderscheiden. Elke pijler belicht een andere invalshoek van de rol die kunst en cultuur speelt in onze stad: cultuur is er voor iedereen, voor jong en oud, voor de doeners en de denkers, voor mensen met kleine- en grote beurs, voor iedereen die in onze mooie stad woont, werkt of Zwolle bezoekt.

In de periode voorafgaand aan de ontwikkeling van dit cultureel perspectief hebben we diverse onderzoeken¹ laten uitvoeren. Daarnaast hebben we in verschillende sessies met vertegenwoordigers uit de culturele sector van Zwolle gesproken welke ingrediënten nodig zijn om de toekomst van de sector succesvol vorm te geven. Het beeld dat uit de gesprekken en de onderzoeken is ontstaan, maakt duidelijk waar onze belangrijkste prioriteiten voor de komende jaren moeten liggen. De basis moet eerst op orde worden gebracht voordat de culturele schaalessprong gemaakt kan worden die past bij de te verwachten groei en dynamiek van de stad. De komende drieënhalve jaar is dat onze focus.

¹ Zie bijgevoegde bronnenlijst.

We willen de basis op verschillende onderdelen op orde brengen, met binnen de pijlers op diverse onderdelen speciale aandacht voor de benodigde groei in atelierruimtes en tentoonstellingsplekken, het versterken van de positie van onze gezelschappen en investeren in talentontwikkeling.

Wethouder Cultuur, Monique Schuttenbeld

Leeswijzer

Dit Cultureel Perspectief bestaat uit drie delen. Het perspectief zelf, dit staat in het eerste hoofdstuk. Het tweede hoofdstuk bevat de uitwerking van de belangrijkste prioriteiten voor de komende periode (2022-2024) die nodig zijn om de eerste stappen te zetten richting het perspectief voor 2040. In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de rol van de gemeente in dit proces. In kaders is informatie uit diverse onderzoeken opgenomen. In de bronnenlijst staan de verschillende onderzoeken die aan de basis van dit perspectief liggen.

Het Cultureel Perspectief Zwolle 2040 omvat op hoofdlijnen de strategische onderbouwing van het cultuurbeleid. De uitvoering van dit beleid, gespecificeerd naar de verschillende disciplines en betrokken instellingen, wordt opgenomen in de uitvoeringsagenda.

Illustraties

Voor de verbeelding van het Cultureel Perspectief Zwolle 2040 zijn illustraties gemaakt door alumni van ArtEZ. Ze hebben de artistieke vrijheid gekregen om op basis van de geschetste ambities hun interpretatie vorm te geven. Onze stadsdichter Sarah Lucassen maakte het gedicht op pagina 20.

Op hoofdlijnen

In 2040 is Zwolle de experimentele Hanzestad, het kloppend culturele hart van de regio waar kunst en cultuur bijdraagt aan de hoge kwaliteit van leven van een ieder die in de gemeente of regio woont, werkt of deze bezoekt. Zwolle omarmt de volle breedte van het culturele veld door de ontwikkeling van de culturele infrastructuur te omvatten in drie pijlers: cirkels, spots en sterren.

De cirkels staan symbool voor de culturele keten zoals in de Zwolse wijken waar de maatschappelijke waarde van cultuur centraal staat. Binnen de cirkels is aandacht voor cultuuronderwijs zodat alle kinderen en jongeren in Zwolle zich door middel van cultuur kunnen ontwikkelen. Er is aandacht voor inwoners die zelf actief kunst beoefenen doordat Zwolle investeert in cultuurparticipatie. Cultuur draagt ook bij aan het welzijn van Zwollenaren en bevordert samenhang in wijken door middel van community art. In 2040 is cultuur voor iedereen dichtbij.

De spots staan symbool voor de culturele plekken in de stad Zwolle waar cultuur als grootstedelijke voorziening een regionale en nationale aantrekkingskracht heeft. Cultuur draagt bij aan een bloeiende economie en is een belangrijke vestigingsfactor. De Zwolse culturele instellingen, gezelschappen en kunstenaars staan bekend om hun hoge artistieke kwaliteit. Ze bedienen het publiek met een breed en aantrekkelijk aanbod gericht op de inclusieve samenleving. Op diverse plekken in de stad zijn spots waar een hoge concentratie culturele voorzieningen een grote aantrekkingskracht uitoefent op publiek en bedrijfsleven.

De sterren zijn de motor achter de beweging op talentontwikkeling die we naar 2040 maken. We willen nu investeren in artistiek talent en ons richten op de generatie die in 2040 werkzaam zal zijn in de cirkels en de spots. Hiermee sluiten we aan bij het DNA van Zwolle als onderwijsstad. De stad met de hoogste dichtheid aan creatieve opleidingen in Nederland, gemeten naar het aantal inwoners. We willen talent een springplank geven naar de beroepspraktijk door hen begeleiding te bieden in productiehuisen die gekoppeld zijn aan onze culturele

instellingen. Deze productiehuisen verbinden het creatieve onderwijs met het professionele culturele veld.

Het heden

Het is 2021 en Zwolle is trots op haar culturele instellingen, de gezelschappen, de kunstenaars en creatief ondernemers die samen de culturele sector van Zwolle vormen. Tezamen bieden ze de stad een rijk en divers aanbod voor een breed publiek. We zien echter ook dat de sector het moeilijk heeft. De gevolgen van Covid-19 en de jarenlange druk op de beschikbare middelen heeft ervoor gezorgd dat de sector zich in de afgelopen jaren niet evenwichtig heeft kunnen ontwikkelen. De groei van de stad en een verlaging van de beschikbare gemeentelijke subsidies voor cultuur in de afgelopen jaren maken dat de sector op achterstand dreigt te raken en op onderdelen ook flink op achterstand staat.

Onze eerste stappen richting 2040 betreffen het op orde brengen van onze basis en een eerste stap te zetten om de schaa sprong te maken naar de hoge ambities richting 2040. Dit willen we doen binnen de pijlers op diverse gebieden waaronder uitbreiding van het aantal instellingen in de Basisinfrastructuur en door het ophogen van de budgetten voor de incidentele subsidieregelingen. Naast deze investeringen die we in de breedte willen doen brengen we focus aan op drie specifieke aandachtsgebieden:

- Ruimte voor kunstenaars om te creëren en te presenteren;
- structurele budgetten voor makers in de podiumkunsten;
- investering in talentontwikkeling.

Jalien Winter

1. Cultureel Perspectief Zwolle 2040

In 2040 is Zwolle een experimentele Hanzestad, een magneet voor kenniswerkers en pioniers. Zwolle is het culturele kloppende hart van Regio Zwolle. Zwolle toont lef en schuwt het experiment niet. Het maakproces en de presentatie van kunst liggen dichtbij elkaar en dat voel je in de stad. Dit is het resultaat van het betrekken van kunst en cultuur bij de stedelijke ontwikkeling. De hoge concentratie aan prestigieuze creatieve opleidingen oefent een grote aantrekkingskracht uit op studenten met artistieke ambities. Zwolle biedt kansen aan talent. Dat talent blijft graag in Zwolle omdat het makerklimaat hier zo goed is. Deze zichtbare creativiteit en het bruisende aanbod van culturele spots trekken kosmopolieten uit het hele land die hier graag komen wonen en werken. Het Zwolse culturele DNA wordt gemarkeerd door 'zingeving en human matters', door maatschappelijke relevantie. Kunst en cultuur dragen duidelijk bij aan het welbevinden van mensen door het directe contact tussen makers en de bewoners van verschillende wijken en bijvoorbeeld zorginstellingen. Kunst en cultuur zijn en blijven het fundament voor onze verbeelding, voor innovaties, creativiteit en onderling begrip. Zwolle is een veilig thuis, maar daagt ook uit.

Voor het zo ver is, moet er nog veel gebeuren. Het is 2021 en de Coronapandemie raakt de culturele sector diep en laat zien hoe kwetsbaar zij is. De vele zzp'ers die in de sector werkzaam zijn, verliezen een groot deel van hun inkomen. Reserves van instellingen, die door eerdere bezuinigingsrondes al waren geslonken, raken verder uitgeput. Maar de cultuursector is creatief en innovatief en vindt nieuwe en verfrissende vormen om het publiek te blijven bedienen. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en een nieuw publiek wordt aangesproken. De crisis maakt duidelijk dat kunst en cultuur onmisbaar zijn voor een vitale samenleving en de mentale gezondheid van mensen. De culturele en creatieve sector van Zwolle heeft veel potentie. Er zijn nu stevige investeringen nodig voor herstel en doorontwikkeling van een bloeiende culturele infrastructuur. Eerst de basis op orde, dan bouwen aan een sector die de motor is achter de experimentele Hanzestad die Zwolle is in 2040.

1.1 Pijlers

Cultuur is sterk verbonden met andere domeinen zoals welzijn, onderwijs, economie, toerisme en ruimtelijke ontwikkeling. In Zwolle hebben we gekozen om in dit Cultureel Perspectief deze breedte van het culturele domein inzichtelijk te maken aan de hand van drie pijlers: de cirkels, de spots en de sterren. Tegelijkertijd

willen we met deze pijlers richting geven aan de kwalitatieve en kwantitatieve groei. De pijlers helpen ons focus te houden en prioriteiten te stellen. In de pijler 'cirkels' ligt de nadruk op de maatschappelijke waarde van kunst en cultuur. In de 'spots' wordt verbinding gelegd tussen haar artistiek inhoudelijke waarde en haar rol voor de economie als aanjager van bijvoorbeeld toerisme en het verstevigen van het vestigingsklimaat voor bedrijven. Hiermee sluiten we aan bij het economisch perspectief. In de laatste pijler; de 'sterren', staat het Zwolse talent centraal: het creatieve onderwijs en Zwolle als stad waar het talent van morgen wordt opgeleid en tot ontwikkeling komt. Hiermee sluiten we aan op de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle.

1.2 Cirkels

1.2.1 De Cirkels in 2040

De culturele en creatieve sector staan niet op zichzelf. Kunst en cultuur leveren maatschappelijk rendement; ze zijn onmisbaar voor een vitale samenleving en de mentale gezondheid van mensen. Zeker in een wereld die razendsnel verandert, waarin oude zekerheden verdwijnen en grote nieuwe vraagstukken zich aandienen. Een kritische, reflecterende cultuursector laat mensen de wereld om hen heen en zichzelf met een frisse blik bezien.

In 2040 is een sterke verbinding tussen kunstenaars, artiesten, amateurkunstenaars en wijkbewoners. Cultuur is de motor achter de ontwikkeling van onze kinderen en het aangename leefklimaat. Kunst en cultuur zijn voor iedereen bereikbaar en zitten in de haarvaten van Zwolle. Kunstenaars zijn goed in staat in te spelen op wat de samenleving nodig heeft. Elke wijk heeft één of meerdere fysieke locaties voor ontmoeting en (amateur)kunstbeoefening. Zwollenaren zijn trots op de kunstwerken in de openbare ruimte; ze geven karakter aan de wijk. Binnen de pijler cirkels staat kunst in de wijken centraal en samen vormen de cirkels de humuslaag voor een rijke, diverse culturele infrastructuur die past bij de Zwolse grootstedelijkheid. In 2040 draagt cofinanciering vanuit provincie en rijk bij aan de rol die kunst vervult voor het welzijn van inwoners.

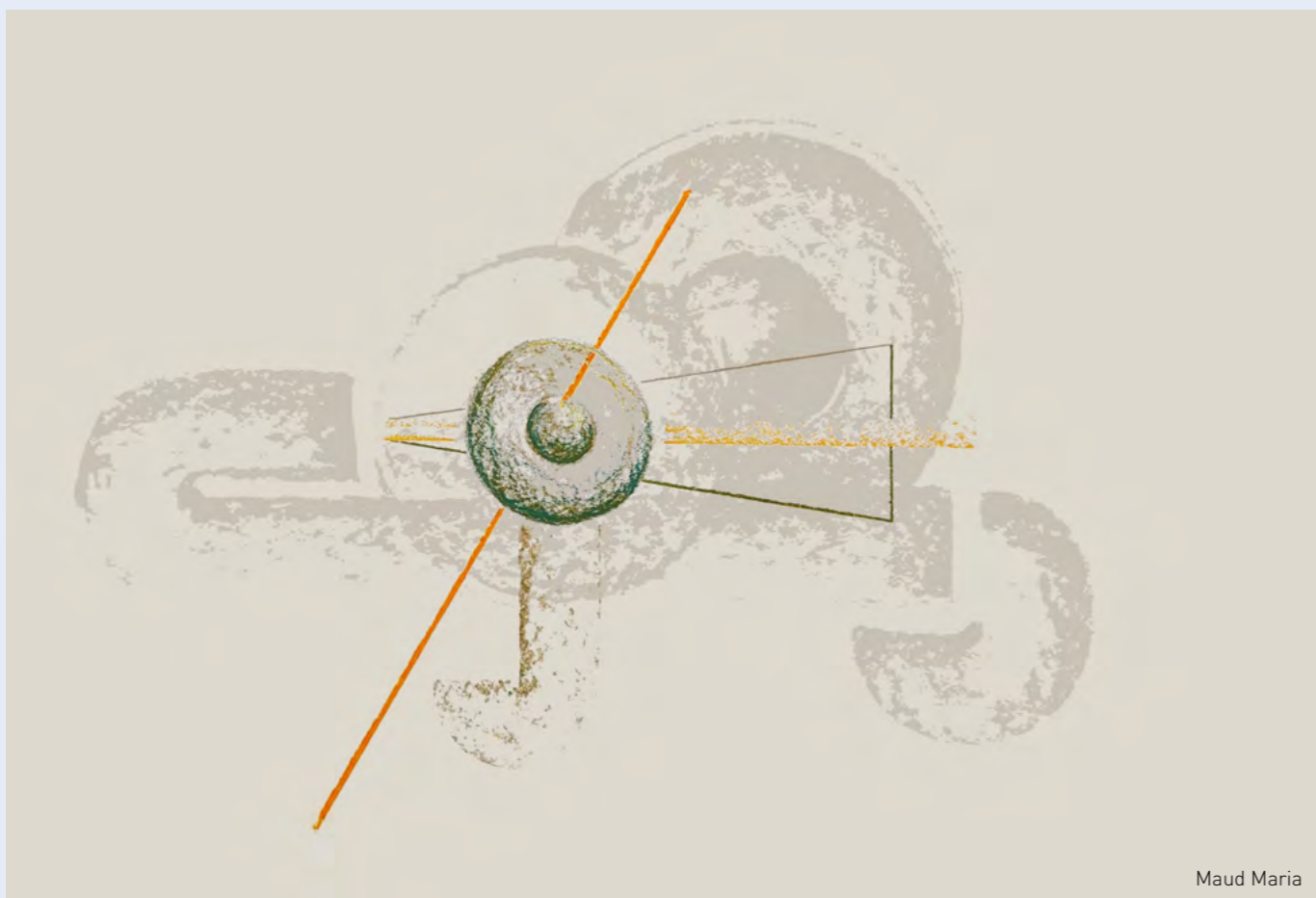
1.2.2 De Cirkels in 2021

Deze pijler is in het Zwolle van 2021 over het algemeen goed ontwikkeld. Zo zijn alle Zwolse scholen voor primair onderwijs aangesloten bij de cultuureducatieprogramma's via Stadkamer en dient het 'Zwolse model' landelijk als voorbeeld. Vanuit Zwolle werken veel zelfstandigen aan het ontwikkelen van innovatieve cultuureducatie producten, die landelijk worden ingezet. Voor cultuureducatie in het primair onderwijs ontvangen we cofinanciering vanuit het rijk via Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie en vanuit de provincie met Cultuur aan de Basis. Het Zwolse model heeft aan de basis gestaan van de

nieuwe provinciale opzet voor dit fonds. De voorziening cultuureducatie is de afgelopen jaren op peil gebleven doordat het aandeel cofinanciering iets is toegenomen. Zwolle heeft een rijk verenigingsleven, de actieve cultuurparticipatie is hoog. Maar de druk op de capaciteit van de voorzieningen is net zo hoog. Stadkamer barst uit haar voegen en krijgt er steeds meer taken bij, met name vanuit het sociale domein. Zwolle kent een relatief hoog aantal creatieve mensen die zich richten op community art, waaronder de Zwolse Stadsproductie. Met de groei van de stad, groeit ook de amateurkunstsector en de financiële druk op de fondsen Buurtcultuur, de regeling Amateurkunst en het fonds Amateurkunst. Investerings dienen mee te bewegen met de groei van de stad om dit niveau in stand te kunnen houden.

Amarins Yntema

Maud Maria

1.2.3 Basisinfrastructuur Cirkels

Een aantal culturele instellingen in Zwolle ontvangt structureel subsidie van de gemeente Zwolle. Tezamen vormen zij de Zwolse Basisinfrastructuur. In 2021 behoren tot deze basisinfrastructuur binnen de cirkels: Britten Jeugd Strijkorkest, Theater Gnaffel, Kasko, Stadkamer en Raakvlak Academie. Het is wenselijk om vanaf 2022 de basis te verbreden met een aantal gezelschappen.

1.3 Spots

1.3.1 De Spots in 2040

Het rijke culturele leven van Zwolle in 2040 oefent grote aantrekkingskracht op het hele land en zelfs daarbuiten. Inmiddels staat Zwolle bekend om het experiment en de interdisciplinariteit. Dat maakt de stad spannend voor iedere vrijdenker. In de historische binnenstad worden inwoners en bezoekers verrast door aanbod van verschillende kleine en grote podia en expositieruimtes. Het maakproces is inmiddels onderdeel van de

presentatie. Nieuwe broedplaatsen voor creatieve ondernemers verhogen de creatieve vibe in de stad. Deze is gerealiseerd in de Spoorzone waar cross-overs zijn ontstaan tussen de creatieve industrie, de maakindustrie en het onderwijs.

De culturele infrastructuur past bij een stad die inmiddels is uitgegroeid tot de vierde economische regio. Binnen alle disciplines zijn voorzieningen voor beginnende en gevestigde makers, er zijn minstens twee theater- of muziekgezelschappen die cofinanciering vanuit het rijk ontvangen en er zijn presentatieplekken voor experimenteel werk, kleine en grote podia, galeries voor nieuw talent en musea van internationale statuur. Zwolle heeft een bloeiend makerklimaat en er zijn meerdere 'spots' met landelijke aantrekkingskracht. Deze nieuwe spots bieden kansen voor grootstedelijke moderne architectuur. Er staan grote iconische kunstwerken in de openbare ruimte; daar waar de gebiedsontwikkelingen hebben plaatsgevonden en in de binnenstad, in het Vechtdal en op het Engelenpad tot aan de IJssel. Een aantal bestaande instellingen is uit hun voegen gegroeid en deels verhuisd naar de Spoorzone. Museum De Fundatie, Cibap en ArtEZ hebben hier een spot gecreëerd waar tevens nieuw talent gepresenteerd wordt aan (inter)nationaal publiek. Hun aanwezigheid stimuleert de creatieve industrie en de maakindustrie in de Spoorzone. Er is een nieuwe spot voor beeldcultuur met onder andere een filmtheater met meerdere filmzalen en expositieruimtes. Het Celekwartier staat bekend om cultuur, diverse podia en expositieruimtes dichtbij Museum De Fundatie en het Academiehuis Grote Kerk Zwolle (hierna te noemen Academiehuis). En er zijn spots waar cross-overs gemaakt en gepresenteerd worden van disciplines die we nu nog niet kennen.

1.3.2 De Spots in 2021

De culturele groei van Zwolle loopt over drie parallelle sporen: (1) hogere kwaliteit van het aanbod, (2) een grotere diversiteit van het aanbod en (3) uitbreiding van

de capaciteit. Om dit te kunnen realiseren zijn op korte termijn investeringen nodig. De gevestigde culturele instellingen vervullen een rol in het divers maken van het aanbod en het verhogen van de kwaliteit, maar er is meer nodig voor de groei naar grootstedelijkheid. Uit onderzoek blijkt dat momenteel een groot gebrek is aan ruimte voor makers van verschillende disciplines; atelierruimte, expositieruimtes en broedplaatsen. Maar ook kleine podia (ook in de vorm van experimentele festivals) ontbreken in de keten. De regeling Cultuur & Kwaliteit wordt sterk overvraagd. Zwolse gezelschappen zijn landelijk steeds beter zichtbaar, maar missen structurele subsidie om door te kunnen groeien naar landelijke statuur met bijbehorende cofinanciering. Daarnaast knelt de huidige capaciteit van een aantal bestaande voorzieningen.

1.3.3 Basisinfrastructuur Spots

In 2021 behoren tot de basisinfrastructuur binnen de Spots: ANNO, Filmtheater Fraterhuis, Museum De Fundatie, Hedon, Herman Brood Experience, Zwolse Theaters. Het is wenselijk om vanaf 2022 de basis te verbreden met het Academiehuis de Grote Kerk, Landgoed Anningahof en inzet te plegen voor ruimte voor makers (creëren en presenteren) en een aantal gezelschappen uit de podiumkunsten.

1.4 Sterren

1.4.1 De Sterren in 2040

In het Zwolle van 2040 versterken creativiteit en economie elkaar. De creatieve opleidingen, kunstinstellingen, studenten en makers vormen een actief en energiek ecosysteem dat het innovatieve vermogen van het Zwolse bedrijfsleven verhoogt. De regeling ArtPitch038 slaat een brug tussen de creatieve sector en andere sectoren zoals welzijn en het MKB. Creatief talent vindt in Zwolle de weg naar de top. Zwolse productiehuisen in verschillende disciplines hebben een internationale reputatie en kunnen

2. De toekomst begint vandaag

rekenen op cofinanciering vanuit het rijk, ook door de samenwerking met creatieve opleidingen uit andere steden. De samenwerking tussen Museum De Fundatie en Cibap heeft geleid tot een spot in de Spoorzone met internationale allure waarin nieuw talent en experimenteel werk getoond wordt in de klimaatneutrale Future Factory.

1.4.2 De Sterren in 2021

Zwolle ontving in 2021 als eerste Nederlandse stad het predicaat 'Zwolle kiest voor talent'. Zwolle is een stad waar talent tot bloei kan komen. Dat begint al in het primair onderwijs en gaat door tot in het hoger onderwijs. Zwolle heeft momenteel de hoogste dichtheid aan creatieve opleidingen in Nederland (omgerekend naar inwoneraantal). Creatief talent wordt opgeleid bij onder andere ArtEZ, Cibap, Windesheim, Deltion en Landstede. Het kan zich daarna verder ontwikkelen binnen één van de broedplaatsen en bijvoorbeeld bij het Hybride Productiehuis. Onderwijsinstellingen, creatieve ondernemers en culturele instellingen weten elkaar steeds beter te vinden.

Maar talent vliegt nog te vaak uit vanwege het gebrek aan betaalbare werkruimte/ateliers, expositieplekken, kleine podia en ruimte voor experiment. De aansluiting tussen de creatieve opleidingen en de beroepspraktijk is lastig. Talent heeft ontwikkelruimte nodig om zich verder te kunnen bekwalen en ervaring op te doen binnen het professionele circuit. Het Hybride Productiehuis helpt jonge makers op weg naar een bloeiende beroepspraktijk en vormt de schakel tussen creatieve opleidingen, professionele instellingen en andere sectoren. De huidige nadruk ligt op muziek (urban en pop) en theater. Verbreding naar de andere disciplines is nodig.

1.4.3 Basisinfrastructuur Sterren

In 2021 behoort tot de basisinfrastructuur binnen de Sterren: Kasko en broedplaatsen als Rieteweg en incidenteel het Hybride Productiehuis, Stichting Ateliers Zwolle. Het is wenselijk om definitief vanaf 2022 de basis te verbreden met het Hybride Productiehuis.

Lieke Kleverwal

Met het vizier op 2040 willen we vanaf vandaag de eerste stappen zetten. Zwolle koppelt de ambities van cultuur aan de ambitie om de vierde economische regio van Nederland te worden. Dat is een hoge ambitie die maakt dat we nu actie willen ondernemen. In eerste instantie willen we de basis op orde brengen. In hoofdstuk één staat bij de pijlers al een aantal voorbeelden genoemd waarin we willen investeren. Dit zijn investeringen waarmee we in de breedte de basis culturele infrastructuur willen versterken. Maar we brengen ook focus aan door drie specifieke aandachtsgebieden te benoemen:

- Ruimte voor kunstenaars om te creëren en presenteren;
- structurele budgetten voor makers in de podiumkunsten;
- investering in talentontwikkeling.

We benoemen ook de stappen die we willen zetten als de basis op orde is. Dit zijn de stappen die onze culturele infrastructuur bestendig maakt voor de kwalitatieve groei.

2.1 Basis op orde: investeringen in de breedte

Binnen de pijlers willen we de basis in de breedte op orde brengen. Het zijn veelal investeringen die samenhangen met de achterstand die is ontstaan door de groei van het aantal inwoners in de gemeente in de afgelopen periode en faciliteiten en budgetten die niet zijn meegegroeid. Zo willen we het aantal instellingen in de Zwolse basisinfrastructuur uitbreiden. Die instellingen die zich bewezen hebben van belang te zijn voor onze gemeente, doordat ze een waardevol aanbod bieden aan het publiek. Ze doen dit vaak onder omstandigheden die geen recht doen aan hun professionaliteit en de betekenis die ze voor de stad vervullen. We willen deze instellingen voor de stad behouden door ze structureel te ondersteunen. Het is belangrijk om de beleidskeuzes zo veel mogelijk te objectiveren om zo onze rol als betrouwbare overheid

te verstevigen. Het streven is om instellingen in de basisinfrastructuur niet meer ieder jaar te beoordelen (zoals nu gebeurt) maar eens per vier jaar, aansluitend op de landelijke vierjarige beleidsperiodes. Externe adviseurs worden ingeschakeld voor een visitatietraject gericht op het bevorderen en bestendigen van de artistieke en zakelijke kwaliteit. Er zal ook aandacht zijn voor de criteria die door het rijk gehanteerd worden (bijvoorbeeld toepassing van de Code diversiteit & inclusie, de Governance code cultuur en de Fair Practice Code). Op die manier vergroten we de kansen op cofinanciering door het rijk.

Incidentele subsidieregelingen

Door middel van incidentele subsidieregelingen kunnen professionele kunstenaars en instellingen projectsubsidie ontvangen waarmee ze een breed en divers publiek bereiken. Mede door de hoge dichtheid van de creatieve opleidingen zijn de afgelopen jaren veel artistiek vernieuwende culturele projecten ontwikkeld. Via de regelingen Cultuur & Kwaliteit en Artpitch038 ondersteunen we dit soort projecten. Deze regelingen worden sterk overvraagd, waardoor kwalitatief sterke initiatieven niet ondersteund worden, terwijl die volgens de onafhankelijke adviescommissie van Cultuur & Kwaliteit wel degelijk subsidiabel zijn. Ook bij de regelingen Zaalhuur, Amateurkunst en het Buurt Cultuurfonds staan door de groei van de stad onder druk. We willen deze verhogen zodat ook de amateurkunst en initiatieven voor de Zwolse wijken passend zijn bij de huidige omvang van de stad.

Kunst in de openbare ruimte

Vanuit stedenbouwkundig perspectief wordt volop geïnvesteerd in de kwalitatieve groei van de stad. Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan het grootstedelijke klimaat dat past bij deze groei. Het bepaalt mede de uitstraling van betreffende gebieden en is een belangrijke factor met betrekking tot de aantrekkingskracht en verblijfskwaliteit. Kunst in de openbare ruimte maakt daarom onlosmakelijk onderdeel uit van de strategische

gebiedsontwikkeling in bijvoorbeeld de Spoorzone, Oosterenk, Stadshagen en Harculo. Kunst in de openbare ruimte neemt een specifieke positie in binnen het cultuurbeleid. Als gemeente zijn we eigenaar van de kunstwerken die in de publieke ruimte staan en geven we zelf opdrachten voor nieuw werk. Dit in tegenstelling tot de overige disciplines binnen de kunsten waar we subsidies verlenen aan culturele instellingen die kunst creëren en presenteren. Voor Kunst in de openbare ruimte willen we een profiel ontwikkelen op basis waarvan we opdrachten kunnen verlenen en kunst kunnen aankopen. Parallel hieraan willen we een financieringssysteem ontwikkelen die recht doet aan het belang van Kunst in de openbare ruimte en aansluit bij de (gebieds-) ontwikkelingen van de stad.

Culturele evenementen

Bij een bloeiend cultureel leven hoort ook een bruisend festivalaanbod waarin nieuw talent een podium krijgt en de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen in de verschillende disciplines getoond worden. Festivals met een kwalitatief hoogstaand aanbod dragen sterk bij aan het profiel van Zwolle als Experimentele, Creatieve en Ondernemende Hanzestad (het Zwolse ECO-systeem). Nieuwe initiatieven staan op het punt om tot bloei te komen (in 2021: Zwolle Baroque, Common Ground). Deze ontwikkelingen willen we graag stimuleren.

In dit kader wordt vanuit cultuur ingezet op het mede mogelijk maken van het Hanzajaar 2023. We willen daarmee het fundament leggen voor de internationale Hanzedagen in 2030 en Zwolle als Culturele Hoofdstad in 2033. Met het versterken en uitbreiden van het aanbod van culturele evenementen bieden we ruimte voor het tonen van Zwols talent en komen we ook tegemoet aan het grote gebrek aan presentatieplekken².

Voor de indooevenementen wees de gemeenteraad begin 2021 Voorsterpoort Oost aan als locatie voor een eventvoorziening. De ambitie is om een voorziening te faciliteren met een gevarieerd aanbod van indooevenementen voor bredere doelgroepen. De ambities voor deze eventvoorziening sluiten aan bij dit culturele perspectief. Daarnaast versterkt het de stad met een moderne podiumaccommodatie die nog niet aanwezig is in Zwolle.

Valeria Vangelista

2.2 Basis op orde: drie specifieke aandachtsgebieden

2.2.1 Ruimte voor kunstenaars om te creëren en te presenteren

Uit onderzoek³ blijkt dat dringend behoefte is aan een groter en meer divers aanbod van betaalbare atelierruimten en werkplaatsen voor makers uit alle disciplines. De wachtlijsten zijn lang. In de komende jaren wordt het aanbod in werk-/atelierruimte beter afgestemd op de vraag. Dit wordt gerealiseerd door nieuwe locaties te ontsluiten die voldoen aan de kwaliteitstandaard passend bij de functie. Tevens wordt het beleid gericht op een eerlijke verdeling van de ruimten en differentiatie in huur die recht doet aan de financiële mogelijkheden van betreffende makers. Hiermee geven we ruimte aan de groei van de topsector creatieve industrie.

Locaties en gebieden waar we kansen zien om de komende jaren ontwikkelingen te stimuleren zijn bijvoorbeeld de Spoorzone, de binnenstad, de voormalige IJsselcentrale in Harculo. De gemeente Zwolle initieert waar nodig en mogelijk en volgt of sluit aan waar kansen zich voordoen. Voor de uitbreiding van de fysieke ruimte voor makers is in 2022 een budgettaire groei voorzien van 25 procent oplopend naar 50 procent in 2027.

Het onderzoek van HEVO toont ook aan dat er een groot tekort is aan expositieruimten. Op dit moment is circa 750 m² beschikbaar. Er is behoefte aan groei naar 2.000 m² voor zowel kleinere expositieruimtes (tot circa 200 m²) als aan grote ruimtes (vanaf circa 1000 m²) voor artistieke evenementen. De komende jaren wordt in deze behoefte voorzien.

Citaat uit: "Monitor Topsectoren 2018." Centraal Bureau voor de Statistiek, p.18:
"De creatieve industrie is al jaren één van de snelst groeiende sectoren van de Nederlandse economie. De creatieve industrie is onder te verdelen in vier subsectoren:

1. Kunst (o.a. podiumkunsten en scheppende kunst),
2. Cultureel erfgoed (o.a. musea en monumentenzorg),
3. Media en entertainmentindustrie (o.a. televisie- en radio-omroepen, platen- en filmaatschappijen en gameontwikkelaars) en
4. Creatieve zakelijke dienstverlening (o.a. mode, ontwerpers, architecten en reclamebureaus).

De Creatieve industrie omvat een uiteenlopende verzameling sectoren waarin de initiële creatie centraal staat: het creëren van vorm, betekenis of symbolische waarde. Ook de manier waarop zij die activiteiten vormgeven, het creatieve innovatieproces, speelt een belangrijke rol. Als topsector gaat het om bedrijven die vooral hun bestaansreden vinden in creativiteit, innovatie en ondernemerschap."

In 2022 wordt ANNO geopend, de nieuwe uitvalbasis van de cultuurhistorische verhalen van Zwolle. Met de opening van ANNO wordt de samenwerking met het Vrouwenhuis, de stadsgidsen en het Academiehuis nog beter geëffectueerd en worden de satellietlocaties als de Sassenpoort, de Peperbus en de kelders van het oude Stadhuis ingezet zodat de Zwolse cultuurhistorie beter ontsloten wordt.

² "Verkenning Accommodaties culturele en creatieve sectoren Zwolle". HEVO, I. van Craats, 2020.

³ "Verkenning Accommodaties culturele en creatieve sectoren Zwolle". HEVO, I. van Craats, 2020.

Aanbevelingen uit "Verkenning Accommodaties culturele en creatieve sectoren Zwolle". HEVO, I. van Craats, 2020.

- Maak beleid op accommodaties voor de culturele en creatieve sectoren waar richting wordt gekozen en waar een heldere focus herkenbaar is. Denk aan het richten van beleid op bepaalde doelgroepen). Ontwikkel een 'Zwols profiel'.
- Bied ruimte voor investeringen in culturele accommodaties waar Zwolle in achterblijft.
- Creëer hotspots (cultureel/creatief) in het centrumgebied en buitengebieden.
- Anticipeer op de tijdelijkheid van atelierruimten door te zorgen dat er nieuwe ruimte.
- Voor creativiteit vrijkomt wanneer een huidige locatie met ateliers komt te vervallen.
- Waak voor de betaalbaarheid van atelierruimten en zorg voor (voorzieningen voor) een mix van startups én scale-ups (houd successen binnen de regio).
- Vul behoeften zoals een grotere variatie in zalen en het gebruik van repetitieruimten in door mogelijkheden in de regio beter te benutten (relatief veel aanbod).
- Bij de economische -en groeiambities van de gemeente Zwolle past een uitbreiding in het aanbod van musea, poppodia en tentoonstellingsruimten.
- Creëer grote cultuurlocatie voor evenementen en festivals.
- Blijf zorgen voor 'rauwe' plekken waar men kan 'pionieren'.
- Zorg voor aansluiting op het masterplan voor de binnenstad / centrumgebied.

aantrekkingskracht van dit gebied versterkt. Het wordt daarmee een echte 'spot'; een cultureel dwaalgebied in de buurt van Museum De Fundatie en het Academiehuis.

Ook de eerder genoemde IJsselcentrale in Harculo en de Spoorzone bieden (op termijn) ruimte voor exposities. Naar mogelijkheden voor aanvullende locaties wordt actief gezocht.

2.2.2 Structurele budgetten voor makers in de podiumkunsten

Bij een bruisend, grootstedelijk cultureel klimaat hoort een kwalitatief hoogstaand aanbod van makers in de podiumkunsten met een landelijk bereik. Dat is in potentie aanwezig, maar de meeste van deze gezelschappen financieren hun structurele lasten met projectinkomsten. Dit businessmodel is niet goed voor de continuïteit. Hierdoor is het voor gezelschappen vrijwel onmogelijk om zich te ontwikkelen naar instellingen met een landelijke betekenis. Die ontwikkeling is noodzakelijk voor cofinanciering door het rijk (zie schema Benchmark onderzoek van RESPONS, 2020 op pagina 22). Structurele subsidies zijn nodig voor deze groei. Niet alleen voor een bruisend cultureel leven is het belangrijk gezelschappen aan Zwolle te binden. Kunstenaars hebben goed ontwikkelde voelsprietten voor wat leeft in de samenleving en zijn experts in het vertalen van maatschappelijke tendensen in een artistieke vorm. Wanneer dat gedaan wordt samen mét de mensen over wie dat gaat, dan is er sprake van community art. Zwolle heeft een aantal makers binnen de podiumkunsten die hier zeer bedreven in zijn. Dat komt mede door de ruime aandacht voor het werken met en voor communities binnen de opleidingen aan ArtEZ (de opleidingen tot docent drama en docent muziek). Wij willen een aantal van deze makers meerjarig ondersteunen zodat ze zich verder kunnen ontwikkelen en daarmee hun waardevolle bijdrage aan de identiteit en sociale cohesie in de stad duurzaam versterken.

Nieuwe expositieruimtes worden ook gecreëerd door bijvoorbeeld het Wheeme-pand in de binnenstad geschikt te maken voor cultuur. Doordat de Wheeme in het Celekwartier staat wordt de toeristische

2.2.3 Talentontwikkeling

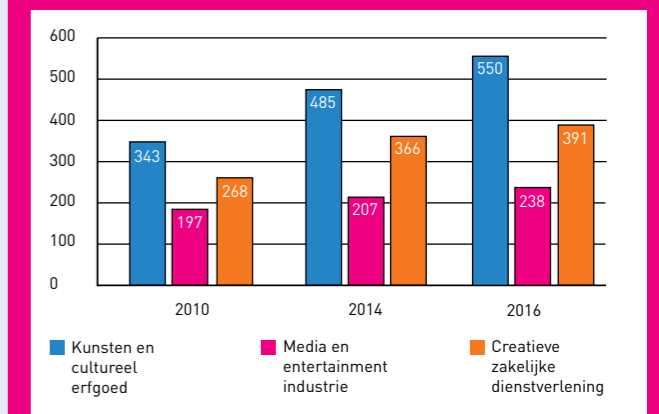
Zwolle is een stad waar creatief talent wordt opgeleid, bijvoorbeeld bij ArtEZ, Cibap, Windesheim, Deltion en Landstede. Om dit veler tot bloei te laten komen en te behouden voor Zwolle als experimentele Hanzestad is op korte termijn een aantal acties nodig. Hiermee versterken we de pijler sterren. In Zwolle is een sterke Triple Helix ontstaan tussen het onderwijs, (creatief) ondernemerschap en de overheid en waarmee innovatie tot bloei komt. Deze ontwikkeling landt in de Spoorzone als plek waar nieuwe stedelijkheid gestalte krijgt in nieuwe vormen waar werken, studeren, innoveren en produceren samenkomen. Een van de aanbevelingen van het onderzoek van HEVO is om deze Triple Helix te verankeren door niet alleen in te zetten op spots gericht op diverse creatieve disciplines, maar ook het onderwijs te betrekken zodat ze kunnen fungeren als een soort mini-campus. Talent in creatief ondernemerschap krijgt zo de kans tot ontwikkeling te komen.

Hybride Productiehuis

In 2019 is in het kader van de Stedelijke Cultuurregio Zwolle de proeftuin het Hybride Productiehuis gestart om een sterke impuls te geven aan talentontwikkeling op het gebied van de podiumkunsten (in samenwerking met Zwolse Theaters en Hedon). Onderdeel van het Hybride Productiehuis zijn de activiteiten die onder het label Fakkeltje door Travers/Hedon zijn opgezet en naast een artistieke focus ook gericht zijn op het bieden van kansen aan jongeren vanuit het maatschappelijk domein. Het Hybride Productiehuis kent twee locaties: de Beatbox (muziek Hiphop en Urban) aan de Gasthuisdijk en de Werkplaats (theater) in Odeon. Het Hybride productiehuis heeft zich in minder dan twee jaar ontwikkeld tot een voorziening die in de breedte is gericht op talentontwikkeling. Inmiddels zijn meer dan 300 talenten begeleid in hun ontwikkeling. Deze talenten zijn doorgegroeid door beurzen, masterclasses en coaching in bijvoorbeeld fondsaanvragen of de artistieke ontwikkeling. Hiermee is ook veel cofinanciering aangetrokken.

Citaat uit Economisch Perspectief, pagina 7: "Creatieve en slimme (maak-)industrie. Dit cluster is sterk verbonden met Spoorzone en het stadscentrum. De creatieve en slimme (maak-) industrie is een overkoepelende term voor partijen die invulling geven aan (vernieuwing vanuit) creativiteit en/ of technologie. Perron038 is daar een voorbeeld van. Bedrijven uit de regio werken daar samen aan innovatie voor de slimme maakindustrie. Maar denk ook aan de creatieve industrie, bestaande uit onder meer vormgevers, ontwikkelaars en de culturele sector. Al die creatieve geesten versterken de creatieve en slimme (maak-)industrie, dragen bij aan vernieuwing van de economie en creëren een aantrekkelijke en bruisende (woon)stad. Creative Works brengt alle partijen in de sector bij elkaar."

Onderstaande figuur laat een duidelijke groei zien in aantal bedrijven uit de creatieve sector, gevestigd in Zwolle (Bron: BIRO bedrijfsvestigingen, 2017)

Het Hybride Productiehuis heeft een eerste aanzet gegeven om te komen tot een integrale benadering van talentontwikkeling. Nadere afstemming met de creatieve opleidingen en een verbreding naar de beeldende kunst discipline is wenselijk. Hiertoe is het nodig dat

een stedelijke en regionale alliantie wordt opgezet. De komende periode willen we inzetten op cofinanciering vanuit de provincie Overijssel met als doel cofinanciering vanuit het rijk voor het Hybride Productiehuis vanaf de beleidsperiode 2025-2028.

2.3 Doorkijk naar de volgende fase

Wanneer in 2023 de basis op orde is, kunnen we werken aan groei naar 2040. Veel ontwikkelingen zijn nu nog onvoorspelbaar omdat we nog niet de gevolgen van de Coronacrisis kunnen overzien, maar een aantal voorbeelden kunnen we alvast noemen: de centrumlocatie van de Stadkamer barst uit haar voegen, Cultuurwerkplaats Rietweg heeft vanaf begin 2024 een nieuwe locatie nodig, Zwolse Theaters is aan een verbouwing toe om in te kunnen spelen op veranderingen in het aanbod. De ontwikkelingen bij het Filmtheater Fraterhuis en Museum De Fundatie krijgen steeds concretere vorm.

Filmtheater Fraterhuis

De capaciteit van het Fraterhuis knelt al jaren. In 2019 heeft het Kenniscentrum Film in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar de capaciteit van het aanbod van arthouse film in Zwolle in vergelijking met andere steden. Hieruit blijkt dat Zwolle een beperkte capaciteit heeft in het aantal stoelen en zalen en dat de zaalbezetting hoog is in vergelijking met andere steden.

Ondanks de Coronacrisis is al wel begonnen met onderzoek naar de bouwkundige en technische mogelijkheden en de kosten van uitbreiding van het Filmtheater Fraterhuis.

Zodra duidelijk is wat de impact van Corona zal zijn op de vraag naar arthouse films, kunnen keuzes gemaakt worden voor uitbreiding van capaciteit op dit gebied. Wanneer gekozen wordt voor uitbreiding, kan daar op korte termijn van start gegaan worden binnen de huidige locatie. In de huidige cultuurbegroting is hier rekening

Citaat uit de samenvatting van het onderzoek: "Film in Zwolle. Een Benchmark." Film Kenniscentrum, Dick Smits, Film Kenniscentrum, 2019.

"Analyse van het bezoek aan alle grote filmtheaters de laatste tien jaar in heel Nederland laat zien dat ook uitbreiding daar bij alle filmtheaters leidt tot groei en dat deze groei blijvend is en dat deze groei groter is dan bij de bioscopen. Dat geldt ook alle uitbreidingen van filmtheaters in middelgrote gemeenten.

Filmtheater Fraterhuis heeft een enorm groeipotentieel. Meerdere analyses vanuit diverse invalshoeken wijzen in dezelfde richting. En deze analyses gaan over een voldoende lange periode, inclusief de tijden van crisis. Als gelet wordt op aantal zalen, op aantal voorstellingen, op steden van gelijke omvang, op niet-Randstedelijke gemeenten, op filmtheaters met dezelfde bezettingsgraden als Filmtheater Fraterhuis, op groei binnen huidige beperkingen, op gerealiseerde uitbreidingen dan is alleen maar te concluderen dat er enorme ruimte is voor film in Zwolle.

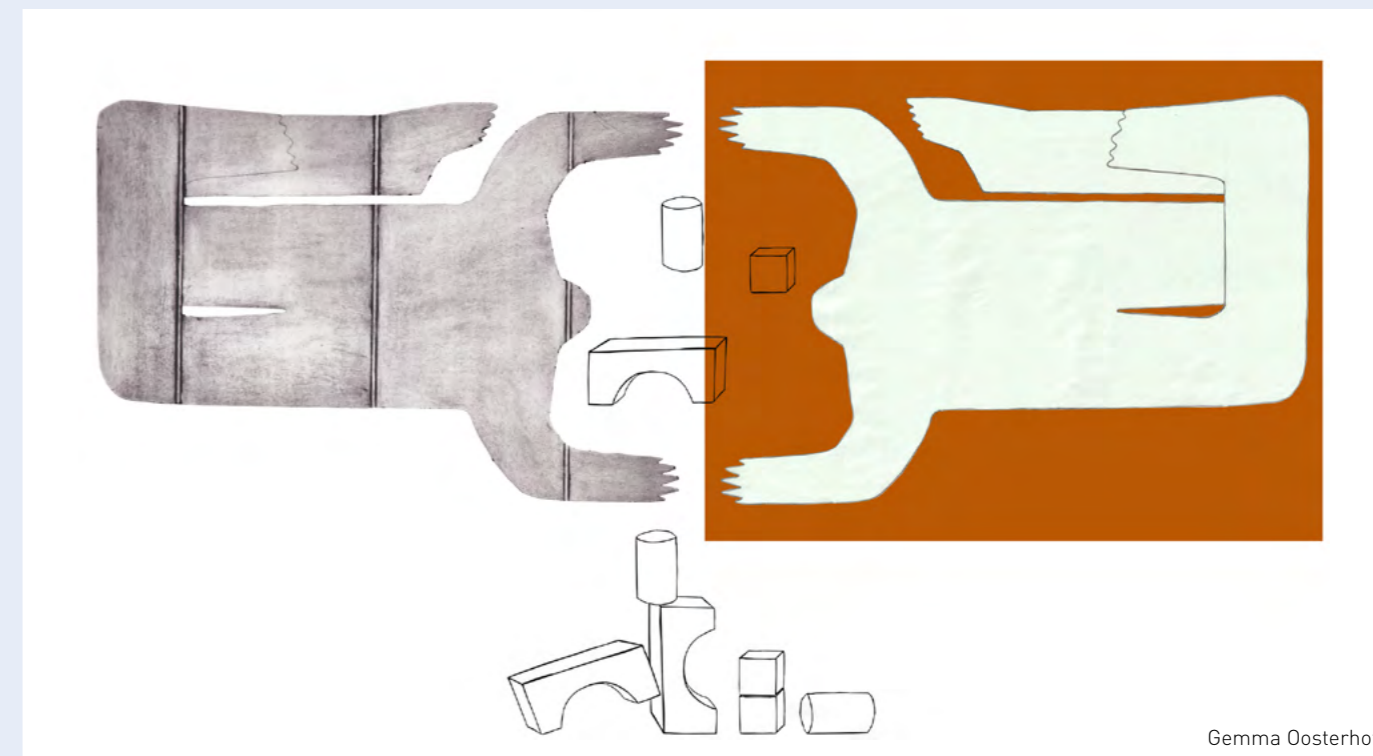
Na de analyse van alle grote filmtheaters in Nederland, de situatie in Zwolle en de plannen tot uitbreiding lijkt de insteek om met één zaal uit te breiden conservatief. Een verdubbeling van het aantal zalen, stoelen en filmvoorstellingen per jaar is realistisch. Bij één extra kleine zaal zal het 85.000 à 90.000 bezoekers trekken. Bij een verdubbeling van de capaciteit moet ver boven de 100.000 bezoekers realiseerbaar zijn en is Filmtheater Fraterhuis toekomstbestendig.

gehouden. Wanneer blijkt dat er voldoende behoefte en draagvlak is voor een geheel nieuwe locatie met 5 of 6 filmzalen, dan zijn hogere investeringen nodig.

Fundatie Future Factory

Museum De Fundatie is al jaren een zeer succesvolle publiekstrekker en een icoon voor onze stad. We zien kansen in de Spoorzone om Museum De Fundatie meer ruimte te bieden met mogelijkheden om experimenteel werk te tonen en ruimte te bieden aan nieuw talent. Deze Future Factory wordt een nieuw spot met landelijke en mogelijk internationale aantrekkingskracht en draagt daarmee bij aan zowel de versterking van de pijlers sterren als de pijler spots.

Museum De Fundatie wordt nu ondersteund vanuit het rijk (als enige Zwolse instelling opgenomen is in de landelijke culturele Basisinfrastructuur 2021-2024). Deze subsidie wil Museum De Fundatie komende periode besteden aan publieksactiviteiten waarin de rol van de kunsten in de noodzaak tot verandering centraal staat. Ze doet dit in samenwerking met creatieve opleidingen (Cibap en ArtEZ) en branchenetwerk Creative Works. Er is daarnaast de ambitie om het eerste klimaatneutrale museum van Nederland te worden.

Gemma Oosterhof

3. Positionering

3.1 Rol gemeentelijke organisatie

De Zwolse ambities op het gebied van kunst en cultuur zijn hoog. De rol die kunst en cultuur inneemt voor de verschillende domeinen is groot. Als gemeentelijke organisatie willen we onze rol als richtinggevende, initiërende en aanjagende partij versterken, passend bij deze ambities. Het is hiervoor nodig de netwerken uit te bouwen in de stad, de regio, landelijk en mogelijk internationaal. We onderzoeken de mogelijkheid of Zwolle kan opgaan voor culturele hoofdstad 2033. Op korte termijn gaan we de systematiek voor structurele subsidies in lijn brengen met een grootstedelijk cultuurbeleid.

3.2 Zwolle in relatie tot haar omgeving

De culturele infrastructuur van Zwolle maakt onderdeel uit van de regionale en nationale culturele infrastructuur. Kunstenaars en kunstinstellingen staan in nauw contact met elkaar en laten zich niet beperken door stedelijke, regionale of provinciale grenzen. Kansen op inhoudelijke samenwerkingen gericht op kwalitatief goed aanbod zijn leidend, niet de geografische herkomst van de kunstenaars of instellingen. Deze dynamiek wordt ondersteund en gestuurd door een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende overheden. Zwolle investeert in deze samenwerkingen op vier verschillende niveaus: (1) de Stedelijke Cultuurregio Zwolle, (2) provinciale afstemming (3) binnen Landsdeel Oost en (4) het Strategisch overleg OCW met de stedelijke cultuurregio's.

De Stedelijke Cultuurregio Zwolle valt samen met de economische Regio Zwolle. De Stedelijke Cultuurregio Zwolle omvat 22 gemeenten uit vier provincies. In Regio Zwolle wordt bestuurlijk en ambtelijk samengewerkt op basis van regionale opgaven in een netwerk van ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Cultuur is voor de Regio Zwolle belangrijk omdat het bijdraagt aan

Bloei

Wat niet gezegd wordt krijgt gezichten

Wat uitgesproken is krijgt beeld

Het is de creatieve geest

die voortbeweegt op wat er speelt

We doelen op de kunstenaar

de dromer en de maker

We blikken vast vooruit omdat we

de creatieveling wat vaker

in het daglicht willen zetten

We doen onszelf een gunst

door een plan te schrijven

voor de cultuur en voor de kunst

Voor de toekomst van de Zwolse stad

met focus op dit thema

Voor de ideeën in ons hoofd

die wij de ruimte gaven om te rijpen

Het is tijd om onze kans te grijpen

Om verder te kijken dan wij zien

Om de frequentie te verhogen

in het aantal te behalen doelen

Vanuit de ogen van zij die zien

en de harten van zij die voelen

Van de route die we liepen

naar een reis die nu begint

Een gloednieuw perspectief

Een bouwsteen voor ons Zwolle

Een belofte

die cultuur

met de Zwollenaar

verbindt

Sarah Lucassen

een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners. Cultuur zorgt voor sociale binding en stimuleert de economie en recreatie/ toerisme.

De samenwerking op cultuur is nieuw en nog volop in ontwikkeling. In de komende jaren wordt verder gebouwd aan de samenwerking en zal deze verdiept worden. De Stedelijke Cultuurregio Zwolle is daarin flexibel en overlap wordt voorkomen. Zo maken de Drentse gemeenten onderdeel uit van het VGD (Vereniging Drentse Gemeenten) en ook voor de gemeenten uit Gelderland en Flevoland geldt dat zij betrokken zijn bij provinciale samenwerkingsverbanden op het gebied van cultuur.

De focusgebieden voor de samenwerking binnen de Stedelijke Cultuurregio Zwolle zijn: talentontwikkeling, cultuureducatie en –participatie, erfgoed en broedplaatsen. De samenwerking bestaat uit kennisuitwisseling en deskundigheidsbevordering. Maar ook uit het realiseren van gemeenschappelijke programma's in wisselende samenstelling. Doel van de stedelijke cultuurregio is niet om het collectief leidend te laten zijn, maar op basis van gedeelde kansen en belangen elkaar te versterken. Zo zal binnen het programma Versterking culturele sector van de provincie Overijssel op voordracht van de Stedelijke Cultuurregio Zwolle een regionaal initiatief gesubsidieerd worden door de provincie. Dit initiatief richt zich op talentontwikkeling.

Het belang van de samenwerking binnen stedelijke cultuurregio's werd in 2018 door het ministerie van OCW onderstreept en gestimuleerd met subsidie voor een proeftuin per stedelijke regio. Alhoewel deze middelen vanaf 2021 niet meer aan de stedelijke regio's beschikbaar worden gesteld, wordt het belang van de regio's nog wel onderstreept en de samenwerking voortgezet. In het Convenant Cultuur 2021-2024 zijn regionale generieke afspraken vastgelegd tussen Landsdeel Oost en OCW en specifieke afspraken tussen OCW en Stedelijke Cultuurregio Zwolle.

Julia Gazenbeek

Het realiseren van de geformuleerde ambities in dit Cultureel Perspectief Zwolle 2040 is mede afhankelijk van het resultaat van de samenwerkingsverbanden op regionaal en nationaal niveau. Binnen de Stedelijke Cultuurregio Zwolle is de focus op samenwerking op cultuureducatie en participatie belangrijk. Talentontwikkeling start binnen deze domeinen. Regionale samenhang en afstemming maakt dat talenten begeleid worden op hun route naar de professionele kunsten. Daarnaast geldt dat Zwolle een belangrijke rol vervult voor de regio met haar aanbod op

Bronnen

het gebied van de professionele kunsten. Deze positie heeft op de schaal van de provincie Overijssel en Landsdeel Oost aandacht.

Ten opzichte van andere steden uit het landsdeel slaagt Zwolle er minder goed in om provinciale en nationale cofinanciering te realiseren. Om deze positie te verstevigen is het belangrijk om vanuit Zwolle te investeren in de culturele infrastructuur zodat deze zich kan ontwikkelen tot een omvang en niveau die past bij de grootstedelijke ambities. Deze investering maakt cofinanciering vanuit de provincie en het rijk kansrijker. Parallel hieraan zet Zwolle in op betere zichtbaarheid en een invloedrijkere positie om zo bij te kunnen dragen aan de benodigde veranderingen ten aanzien van rijksbeleid waar het de cultuurmiddelen betreft. De verhouding tussen de inzet van deze middelen in de Randstad en de rest van Nederland is scheef en doet geen recht aan de culturele infrastructuur buiten de Randstad.

Zwolle bungelt momenteel helaas vaak vrijwel onderaan lijstjes met gemeentelijke cultuurbudgetten (omgerekend naar inwoneraantal). Niet toevallig ontvangt Zwolle nu nauwelijks rijkssubsidies voor cultuur.

Het gemiddelde cultuurbudget per inwoner van de drie economische regio's waar Zwolle graag als vierde bij wil aanhaken is € 266 en daarmee 86 procent hoger dan het cultuurbudget per inwoner van Zwolle. Wanneer Zwolle cultuur als belangrijke aanjager ziet voor de economische groei, dan zal het cultuurbudget opgehoogd moeten worden tot het niveau dat past bij deze ambitie. Het cultuurbudget van Eindhoven, de 'kleinste' van deze economische regio's, is 46 procent hoger dan het huidige cultuurbudget van Zwolle. Omgerekend naar Zwolle is dat € 8.255.762,- per jaar. Hieronder enkele cijfers ter illustratie (afkomstig uit het Benchmark onderzoek van RESPONS, 2020).

Steden	Aantal inwoners 1-1-2019	Cultuur-budget per inwoner	Ministerie OCW / Culturele Basisinfrastructuur '21-'24		Rijksfondsen (meerjarige subsidie) '21-'24	
			Instellingen	Per jaar in €	Instellingen	Per jaar in €
Zwolle	127.497	€ 143	1	250.000	2	102.500
Deventer	99.957	€ 144	0	0	3	155.000
Enschede	158.986	€ 176	5	9.907.170	3	118.125
Eindhoven	223.000	€ 209	6	6.776.784	7	1.190.000
Rotterdam	623.000	€ 242	11	85.266.119	19	4.711.057
Amsterdam	821.000	€ 348	31	85.266.119	83	28.515.182

"Aanpak doorontwikkeling evenementen Zwolle." Respons, 2021.

"Verkenning Accommodaties culturele en creatieve sectoren Zwolle". HEVO, 2020.

"Rapportage cultuurnota Zwolle." Respons, 2020.

"Vooruit. Economisch perspectief. Herstel na corona en blik op de toekomst. Samenvatting & Gespreksnotitie". Gemeente Zwolle, 2020.

"Film in Zwolle. Een Benchmark." Film Kenniscentrum, Film Kenniscentrum, 2019.

"Monitor Topsectoren 2018." Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018.

"Strategische agenda Spoorzone". Gemeente Zwolle, 2018.

"Behoefteverkenning starters & start-ups creatieve industrie." Hemm, 2017.

Creatieve industrie, de groeiparel van Zwolle, Gemeente Zwolle, 2019.

Illustraties

Sterren, cover:

Sterren, pagina 3:

Spots, pagina 7:

Cirkels, pagina 9:

Spots, pagina 10:

Sterren, pagina 12:

Sterren, pagina 14:

Spots, pagina 19:

Sterren, pagina 21:

Valeria Vangelista

Ellis Tolsma

Jalien Winter

Amarins Yntema

Maud Maria

Lieke Kleverwal

Valeria Vangelista

Gemma Oosterhof

Julia Gazenbeek

Colofon

Cultureel Perspectief Zwolle 2040

Uitgave: Gemeente Zwolle
Vormgeving: Communicatie, Gemeente Zwolle
Tekst: Team Cultuur, Gemeente Zwolle

mei 2021

www.zwolle.nl